

Sygn. akt XXIV GW 166/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 października 2022 r.

Sąd Okręgowy w Katowicach XXIV Wydział Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Jarosław Antoniuk

Protokolant: sekretarz sądowy Urszula Ozdoba

Po rozpoznaniu w dniu 31 października 2022 r. w Katowicach na rozprawie sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. przeciwko M. K. oraz L. M.

o ustalenie i usunięcie skutków naruszenia

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powódki na rzecz pozwanych kwotę 737,00 zł (siedemset trzydzieści siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 720,00 zł (siedemset dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt XXIV GW 166/21

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 31 października 2022 r.

Powódka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. w pozwie skierowanym przeciwko pozwany L. M. i M. K. wniosła o:

1. ustalenie, że autorem projektu architektonicznego budynku mającego powstać w G. przy ul. (...) podpisanego przez pozwanych i złożonego wraz z wnioskiem o jego zatwierdzenie i wydanie pozwolenia na budowę do sprawy zakończonej decyzją Prezydenta Miasta G. nr (...) z dnia 15 grudnia 2020 r., jest wyłączeni powód – (...) sp. z o.o.;
2. nakazanie pozwany usunięcia skutków dokonanego naruszenia poprzez:
  - 2a. zobowiązanie pozwanych do złożenia oświadczenia na piśmie Prezydentowi Miasta G. do sprawy zakończonej decyzją o zatwierdzeniu projektu budowlanego i udzieleniu pozwolenia na budowę nr (...) z dnia 15 grudnia 2020 r. o treści: „Oświadczamy, iż nie jesteśmy autorami projektu budynku mającego powstać przy ul. (...) w G.”
  - 2b. zobowiązanie pozwanych do usunięcia swoich imion, nazwisk i firmy z projektu opisanego w punkcie 1 pozwu i ze wszystkich dokumentów złożonych do sprawy zakończonej decyzją o zatwierdzeniu projektu budowlanego i udzielenia pozwolenia na budowę nr (...) z dnia 15 grudnia 2020 r.

Powódka wniosła także o zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwani L. M. i M. K. wnieśli o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na rzecz każdego z pozwanych zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności norm prawem przepisanych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Powódka prowadzi działalność gospodarczą w zakresie architektury i projektowania budynków. W skład zarządu powódki wchodzi J. O.. (dane o powódce w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego – informacje powszechnie dostępne w rozumieniu art. 228 § 2 k.p.c.).

W biurze projektowym powódki przygotowany został zrealizowany następnie projekt budynku biurowo-usługowo-handlowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w K. przy ul. (...) na działce o numerze (...) w obrębie (...) dzielnicy B. (...)_35, AR_36 na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. (zwanej dalej (...)). Budynek ten został oddany do użytku zgodnie z projektem. Autorami projektu są J. O., D. O., M. F., W. M. i M. P.. Budynek wygląda następująco:

(karty projektowe – k. 19-22, 26-40)

Pozwani M. K. i L. M. prowadzą działalność gospodarczą będąc współnikami spółki cywilnej (...)C., w ramach której świadczą usługi projektowe i inne usługi w zakresie architektury. Należy do nich strona internetowa o domenie (...) (dane o pozwanych w (...) oraz dane o spółce cywilnej w rejestrze REGON – informacje powszechnie dostępne w rozumieniu art. 228 § 2 k.p.c.).

Powódka dnia 12 marca 2020 r. złożyła DL ofertę stworzenia projektu budowlanego i wykończeniowego kompleksu budynków przy ul. (...) w G.. Kompleks, zgodnie z projektem, powinien mieć następujący wygląd:

(oferta projektu – k. 12-15, 23-25)

Na stronie internetowej pozwanych (...) widnieje informacja o realizacji budowy kompleksu biurowo-usługowo-handlowego na rzecz DL zlokalizowanego w G.. Na potwierdzenie powyższego umieszczono logotyp DL oraz wizualizację kompleksu. Ma ona następujący wygląd:

(akt notarialny – protokół otwarcia strony internetowej www.spart.pl – k. 16-18)

Ustalając powyższy stan faktyczny, Sąd oparł się na dokumentach szczegółowo wskazanych przy każdej z okoliczności. Dokumentom tym należało przypisać walor wiarygodności, ponieważ na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału Sąd nie uznał, aby ujawniły się jakiegokolwiek okoliczności mogące z urzędu budzić co do nich wątpliwości.

Wskazać należy, że z zawnioskowanego materiału dowodowego nie wynika, że fakt złożenia przez pozwanych podpisów pod projektem architektonicznym załączonym do wniosku decyzji w przedmiocie zatwierdzenia projektu budowlanego budynku przy ul. (...) w G.. Powódka nie zdołała także wykazać, że przed Wojewodą (...), a wcześniej przed Prezydentem Miasta G. toczą się lub toczyły się postępowania administracyjne dotyczące wydania pozwolenia na budowę lub zatwierdzenia projektu budowlanego budynku przy ulicy (...) w G.. Nie zdołano też wykazać faktu rozpoczęcia prac budowlanych mających być wykonaniem projektu. Uzasadnione jest jedynie stwierdzenie, że pozwani zamieścili na stronie internetowej wizualizację projektu podobnego do projektu stworzonego przez osoby wymienione na pierwszej stronie dokumentu powódki oraz że pozwani stworzyli swój projekt w związku z działalnością DL. Dalsze twierdzenia stanowią jedynie hipotetyczne przypuszczenia powódki oparte na domniemaniach o ewentualnym związku przyczynowo-skutkowym między stworzeniem projektu przez pozwanych a wcześniejszym złożeniem przez powódkę oferty DL, która jest zainteresowana wybudowaniem kompleksu biurowego w G..

Jednocześnie jednak wskazać należało, że powyższe okoliczności pozostają – o czym niżej – irrelewantne dla wydania rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. W konsekwencji w oparciu o art. 235⁽²⁾ § 1 pkt 2 k.p.c. pominięciu podlegał jako nieistotny dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy wniosek powódki o przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron na okoliczność popełnienia przez pozwanych plagiatu, a co za tym idzie będący tego następstwem wniosek o wydanie opinii przez biegłego ds. plagiatów w architekturze. Nadto oddaleniu podlegał – oparty jak domniemywać można na art. 248 k.p.c. – wniosek powódki o ponowne zobowiązanie Wojewody Śląskiego do udostępnienia dokumentacji w sposób jak w sprawie toczącej się pod sygn. akt XXIV GWo 4/21, bowiem – co Sądowi wiadome jest z urzędu – rzeczona dokumentacja została złożona przez Wojewodę Śląskiego do akt sprawy, która toczyła się pod sygn. akt XXIV GWo 4/21.

Ponadto, zauważyć trzeba, że sąd nie jest zobligowany do wskazania w uzasadnieniu orzeczenia przyczyn niewzięcia pod uwagę dowodów, które nie dotyczyły faktów istotnych dla rozstrzygnięcia i z tego względu nie stanowiły i nie mogły stanowić podstawy dla ustalenia stanu faktycznego sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2000 r., sygn. akt IV CKN 109/00, LEX nr 532102).

Należało mieć też na uwadze, że Sąd, dokonując oceny zgromadzonego materiału po myśli art. 233 § 1 k.p.c., ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, w tym wyjaśnień informacyjnych stron, oświadczeń, zarzutów przez nie zgłaszanych, jak i ich zachowania się w trakcie procesu (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 marca 1999 r., sygn. akt I PKN 632/98, OSNP z 2000 r., nr 10, poz. 382).

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Warunkiem wystąpienia w danym procesie w charakterze strony w znaczeniu procesowym jest by dany podmiot był podmiotem do tego właściwym tzn. musi posiadać szczególną kwalifikację pozwalającą na wystąpienie z danym powództwem właśnie przez niego albo właśnie przeciwko niemu. Kwalifikację tę określa się w nauce postępowania cywilnego mianem legitymacji procesowej. Legitymacja procesowa stanowi uprawnienie do wystąpienia w danym procesie w charakterze powoda (legitymacja procesowa czynna) względnie pozwanego (legitymacja procesowa bierna). Legitymacja procesowa przysługuje podmiotowi, w stosunku do którego sąd może rozstrzygnąć o istnieniu albo nieistnieniu normy prawnej indywidualno – konkretnej przytoczonej w powództwie. Podmiotem tym może być w szczególności stosownie do okoliczności podmiot objęty działaniem normy indywidualno – konkretnej przytoczonej w powództwie lub też podmiot podstawiony w miejsce takiego podmiotu. (tak W. Broniewicz, Postępowanie cywilne w zarysie, Warszawa 1998, s. 141)

W pierwszym z tych przypadków chodzi o podmiot objęty działaniem normy przytoczonej w powództwie niezależnie od istnienia tej normy w rzeczywistości. W niniejszej sprawie zatem konieczne jest by powódka była osobą legitymowaną do wystąpienia wobec pozwanego z roszczeniem o orzeczenie przez sąd normy indywidualno – konkretnej ustalającej, że jest ona autorem projektu architektonicznego budynku mającego powstać w G. przy ul. (...) podpisanego przez pozwanych i złożonego wraz z wnioskiem o jego zatwierdzenie i wydanie pozwolenia na budowę do sprawy zakończonej decyzją Prezydenta Miasta G. nr (...) z dnia 15 grudnia 2020 r.

Powódka wywodzi swoje roszczenia z ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz. U. 2021 poz. 1062, zwanej dalej „pr.aut”).

Zgodnie z art. 1 ust. 1 pr.aut. przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór).

Dla zakwalifikowania danego dobra niematerialnego jako przedmiotu prawa autorskiego należy wykazać, że jest po pierwsze – rezultatem pracy człowieka, po drugie – przejawem działalności twórczej jako uzewnętrznionego rezultatu

procesu intelektualnego, po trzecie – ma indywidualny charakter, po czwarte – jest ustalony. Poprzez ustalenie utworu rozumie się przy tym nie utrwalenie poprzez nadanie postaci materialnej, tylko uzewnętrznienie umożliwiające jego identyfikację oraz poznanie przez inne jak autor osoby. Utwory spełniające te cechy podlegają ochronie niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia. Nieistotne są także zamiar ich stworzenia, przeznaczenie oraz ewentualna użyteczność (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2020 r., sygn. akt I CSK 513/18, LEX nr 3044356).

Za przedmiot prawa autorskiego uznaje się tylko taki przejaw ludzkiej aktywności, który choćby w minimalnym stopniu odróżnia się od innych rezultatów takiego samego działania. Przedmiot zatem praw autorskich posiada cechę nowości (oryginalności), której stopień nie ma zasadniczego znaczenia. Warunkiem uznania określonego rezultatu za utwór w ujęciu cytowanego powyżej przepisu jest samodzielne stworzenie przez jego twórcę oznaczonego bytu niematerialnego utrwalonego w dowolny sposób. Jednocześnie wypada zaznaczyć, że nie każdy przejaw działalności twórczej może być uznany za utwór, a jedynie tylko taki przejaw, który posiada cechę go indywidualizującą. Indywidualny charakter utworu występuje, gdy jest w nim odcisnięte osobiste piętno twórcy, w taki sposób, że jest on niepowtarzalny (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 grudnia 2020 r., sygn. akt V AGa 652/18, Legalis).

Z kolei według art. 8 ust. 1 i 2 pr.aut. prawo autorskie przysługuje twórcy, o ile ustawa nie stanowi inaczej. Domniemywa się, że twórcą jest osoba, której nazwisko w tym charakterze uwidoczniło na egzemplarzach utworu lub której autorstwo podano do publicznej wiadomości w jakikolwiek inny sposób w związku z rozpowszechnianiem utworu. Zgodnie z art. 9 ust. 1 zd. 1 pr.aut. współtwórcom przysługuje prawo autorskie wspólnie. Jak stanowi art. 9 ust. 4 pr.aut. każdy ze współtwórców może dochodzić roszczeń z tytułu naruszenia prawa autorskiego do całości utworu. Uzyskane świadczenie przypada wszystkim współtwórcom, stosownie do wielkości ich udziałów.

Wyróżnia się dwa rodzaje praw autorskich, mianowicie prawa autorskie osobiste i prawa autorskie majątkowe. Zgodnie z art. 16 pr.aut. autorskie prawa osobiste chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem, w szczególności prawo do autorstwa utworu, oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo udostępniania go anonimowo, nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania, decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności i nadzoru nad sposobem korzystania z utworu. Norma art. 17 pr.aut. stanowi, że twórcy przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu.

Mając na uwadze, że roszczenia powódki dotyczą ochrony majątkowych praw osobistych konieczne jest zwrócenie uwagi na ten właśnie rodzaj praw autorskich. Katalog autorskich praw osobistych jest otwarty. Świadczy o tym użyty w przepisie zwrot „w szczególności”. Podstawą istnienia wszystkich praw osobistych jest „więź twórcy” z utworem, w której są one osadzone. Stanowi ona nie tylko fundament, ale równocześnie uzasadnienie istnienia praw osobistych. Więź twórcy z dziełem to jego osobisty stosunek do przedmiotu ochrony (utworu). Osobiste prawa autorskie istnieją wyłącznie w ramach relacji autora z konkretnym dziełem. Zważywszy, że chronią one więź emocjonalną z utworem, jaka nawiązuje się pomiędzy autorem a dziełem, stanowiącym plód jego umysłu z racji pozostawienia w dziele osobistego piętna lub znamienia jego indywidualności przysługują wyłącznie twórcy, a więc człowiekowi. Wyrazem trwałości więzi twórcy z utworem jest niemożność przeniesienia autorskich praw osobistych na uczestników obrotu przy pomocy czynności prawnych *inter vivos*. Wykluczone jest również zrzeczenie się tych praw. Chronią one też nienaruszalność i integralność utworu, co przejawia się w zakazie dokonywania zmian w treści utworu bez zgody twórcy; dysponuje on także prawem do pierwszego udostępnienia utworu publiczności. W celu ochrony swoich praw prawodawca przyznaje twórcy prawo do nadzoru nad sposobem korzystania z utworu. (A. Niewęglowski [w:] *Prawo autorskie. Komentarz*, Warszawa 2021, art. 16, A. Michalak (red.), *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, Warszawa 2019; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 maja 2018 r., I ACa 1023/17, LEX nr 2514522).

Sąd Najwyższy wskazuje, że na autorstwo utworu wskazuje oznaczenie osoby umieszczone na utworze. Powyższe kreuje domniemanie autorstwa osoby, której nazwisko umieszczono na oryginale dzieła, zaś ciężar obalenia takiego domniemania spoczywa na pozwanym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 1969 r., I CR 77/69, LEX nr 70541).

Naruszenia prawa do autorstwa następuje między innymi przez wprowadzenie w błąd co do autorstwa całości lub części utworu. Jednym z przykładów takiego działania jest podanie się za autora cudzego utworu, innymi słowy utworu, którego się nie stworzyło. W doktrynie powyższa praktyka określana jest mianem plagiatu. Plagiat jawny jest przejściem cudzego dzieła widocznym już na pierwszy rzut oka, podczas gdy plagiat ukryty to sytuacja, w której następuje zamaskowanie przejętych części z cudzego utworu poprzez ich modyfikację lub przekształcenie z zastosowaniem metod reprodukcji.

Mając powyższe na uwadze zasadne jest wywnioskowanie, że prawa autorskie osobiste chronią indywidualną więź twórcy z utworem będącym unikalnym wytworem intelektu człowieka, w związku z czym przysługują one jedynie osobie fizycznej. A contrario nie mogą przysługiwać osobie prawnej i ułomnej osobie prawnej. Znajduje to potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, mianowicie sąd ten uważa, że prawa autorskie osobiste mogą przysługiwać wyłącznie osobom fizycznym, albowiem jedynie między osobą fizyczną a utworem może powstać więź emocjonalna. Oczywistym jest bowiem, że osoba prawna, jako podmiot nieożywiony, nie posiada umysłu i w konsekwencji zdolności do wytworzenia utworu z wykorzystaniem intelektu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2014 r., II CSK 281/12, LEX nr 1459159).

Zgodnie z art. 78 ust. 1 pr.aut. twórca, którego autorskie prawa osobiste zostały zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania. W razie dokonanego naruszenia może także żądać, aby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności aby złożyła publiczne oświadczenie o odpowiedniej treści i formie. Jeżeli naruszenie było zawinione, sąd może przyznać twórcy odpowiednią sumę pieniężną tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub - na żądanie twórcy - zobowiązać sprawcę, aby uiścił odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez twórcę cel społeczny.

Ochrony praw autorskich osobistych może zatem dochodzić jedynie twórca, którym może być, jak wskazano wyżej, wyłącznie osoba fizyczna. Tylko taki podmiot jest czynnie legitymowany do występowania w procesie o ochronę osobistych praw autorskich w charakterze powoda.

W przedłożeniu na stan faktyczny niniejszej sprawy stwierdzić należy, że powódka (...) sp. z o.o., z racji, że jest osobą prawną, nie jest władna do występowania w przedmiotowym postępowaniu po stronie powodowej. Co więcej, ze względu na to, że nie jest osobą fizyczną nie przysługują jej autorskie prawa osobiste do projektu kompleksu budynków mających powstać w G. przy ul. (...), nawet gdyby przyjąć hipotetycznie, że pozwani dopuścili się plagiatu, a co za tym idzie powódce nie przysługuje zarówno powództwo o ustalenie jej autorstwa projektu (art. 1 pozwu), jak i wywodzone z art. 78 pr.aut. roszczenia o złożenie oświadczenia (pkt 2a pozwu) i usunięcie skutków naruszenia (pkt 2b pozwu).

W związku z brakiem legitymacji procesowej czynnej powódki Sąd odstąpił od oceny podobieństwa projektów, którymi posługują się strony, gdyż nie było to konieczne do wydania rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Wobec bezzasadności żądania pozwu, Sąd oddalił powództwo, o czym orzekł w pkt 1 wyroku.

O kosztach postępowania orzeczono w pkt 2 wyroku orzeczono zgodnie z art. 98 k.p.c., który stanowi, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Na koszty postępowania obciążające powódkę w łącznej kwocie 737,00 zł składały się kwota 720,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego pozwanych zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800) oraz kwota 17,00 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa zgodnie art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1923 z późn. zm.).

Tym samym Sąd nie znalazł w świetle § 15 ust. 3 cyt. rozporządzenia podstaw do podwyższenia zasadzoną wynagrodzenia pełnomocnika pozwanych do wysokości dwukrotności stawki minimalnej skoro działania pełnomocnika pozwanych ograniczyły się do sporządzenia wspólnie złożonej przez pozwanych odpowiedzi na pozew oraz udziału w jedynej rozprawie, po której przeprowadzeniu zapadł wyrok. Jednocześnie Sąd nie znalazł podstaw do zasądzenia zwrotu kosztów dla każdego z pozwanych będących współuczestnikami materialnymi odrębnie skoro korzystali oni z pomocy tego samego pełnomocnika (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 1980 r., II CZ 79/80, Legalis).

Sędzia Jarosław Antoniuk